

5. Українські та європейські художники запускають арт-проект The Wall: у Відні, Берліні, Женеві, Марселі та Анкарі з'являться нові мурали. URL: <https://babel.ua/news/86655-ukrajinski-ta-mizhnarodni-hudozhniki-zapuskayut-art-proyekt-the-wall-u-vidni-berlini-zhenevi-marseli-ta-ankari-z-yavlyatsya-novi-murali> (дата звернення 02.05.2024)
6. Хімічна реакція. Проект дослідження. Поліна Чоні. 2022 URL: <https://chemical-reaction.webflow.io/ukr> (дата звернення 30.04.2024)

Гаврилович Сергій Миколайович
аспірант катедри креативних індустрій НАКККиМ
havrylovych@gmail.com
ORCID: 0009-0007-5013-6087

Сучасні виставкові практики: партисипація простору й репертуар зображальної творчості

Зображальна творчість, як феномен культури, вочевидь, назавжди залишиться одним із дієвих способів, щоб стисло, влучно та естетично вдало донести ідею автора до глядача. Творення образу в уяві та ексклюзивна матеріалізація його у фізичному світі є тим незбагненим до кінця процесом, котрий єднає трансцендентне з явним, сакральне зі звичним, ірраціональне зі свідомим, у результаті якого виникає авторський твір. Осмислюючи сюжет картини чи іншу образну форму, інтерпретуємо їх завдяки сталим світоглядним концептам. Напевне тому образотворче мистецтво постійно рефлексуватиме на події, що вже сталися або відбуваються тепер. Сила творчої думки уможливило зазирнути у майбутнє, можливо дещо фантастичне, проте щире. Така особливість образотворчого мистецтва здатна змоделювати гіпотетичний розвиток полікультурного світу у повоєнний час – проблему, винесену як тему цієї конференції.

Визначення тематично-образного репертуару сучасних міжнародних художніх виставок з участю митців України у контексті партисипативної культури, на котрій вплинула російсько-українська війна. Досягнення мети уможливило гіпотетично прогнозувати деякі ознаки екзистенції художніх процесів у майбутньому, адже вже відтепер ведуться спроби уявити «повоєнний діалог культур».

Вираз «сучасні міжнародні художні виставки» у контексті дослідження потрібно розуміти з хронологічною прив'язкою до глобальних подій. Нижня часова межа – початок спалаху Covid-19 у грудні 2019 р., ізоляції людства у планетарному масштабі упродовж 2020 р., внаслідок чого виникла «доковідна» й «постковідна» періодизація. Верхня часова межа – кінець календарного 2023 р. Аналіз вибраних міжнародних виставкових практик упродовж трьох років є об'єктивною підставою прогнозувати їх тематичний репертуар у майбутньому.

Для досягнення мети поставлено завдання: на основі культурологічного огляду проаналізувати знакові міжнародні виставки образотворчого мистецтва, які представляли Україну. Аналіз допоміг з'ясувати ідейно-образні тенденції експозицій. Опираючись на результати можемо припускати тематичний репертуар виставок у повоєнний час.

Основним джерелом пошуку інформації обрано інтернет-джерела, оскільки саме вони є провідним інформатором (не завжди об'єктивним, тому піддавався критичній оцінці) новин у світовому культурному медіаландшафті. Відповідно використано інформативний підхід й системний метод для відбору корисних відомостей. Порівняльно-історичний метод допоміг побачити динаміку виставкових практик та їхні ознаки трансформації. І, врешті, завдяки компаративізму, семіотичному методу й абстрагуванню вибудовано прогностику розвитку міжнародної галеристики.

Упродовж перших двох років повномасштабної московсько-української війни у міжнародному художньо-експозиційному просторі відбулася справжня активізація репрезентації здобутків мистецтва України. Згодом, як і передбачалося, інтерес до мистецьких процесів в Україні дещо вичерпався через темпоритм інших подій, які щоденно змінюють одні інших, потрапляючи у топновини [1, с. 101].

Безсумнівно, пошук *status quo ante bellum* (довоєнної ситуації) ще тривалий час буде пріоритетним і, відповідно, актуальним в усіх галузях діяльності людства, зокрема й науковій, творчій, побутовій, суспільно-громадській. Для останньої з перелічених галузей функціонування суспільства властиве явище партисипації. Партисипація (з англ. – брати участь) – колективне залучення певного товариства, локальної громади, громадян країни у процеси, які спрямовані на ефективне застосування навичок, покращення комфорту, колегіальне розв'язання соціальних питань. Розрізняють громадську (ангажемент) та публічну (партисипативну) участь у процесах. Виставковим практикам властиві обидві форми залучення громади, проявлених зокрема у благодійності та волонтерстві. Партисипативна культура у контексті експозиційної діяльності України простежується не тільки у добродійних акціях, що засвідчують насамперед людинолюбство загалом (філантропію), а в останні роки й у войовничому патріотизмі, який існує у сув'язі національно-визвольної боротьби з радикальними проявами ненависті до зовнішнього і внутрішнього ворога – мізантропії. Виразним прикладом такого спостереження є активізація продажу картин для збору коштів на воєнні потреби з метою знищення російського агресора. Ця неоднозначність тематики виставкових практик та участі громадськості спричинена як теперішньою воєнно-політичною ситуацією, так і контроверсійною суттю явища партисипації у мистецтві. Адже партисипація у музеях, галереях, публічних просторах вза-

галі трактується як простір спілкування, а не тільки експонування артефактів [7, с. 13]. Простір залучення в експозиційний процес шириться з неймовірною швидкістю завдяки розвитку нанотехнологій, що відповідно уможливило усім охочим брати участь у виставкових практиках дистанційно. Тобто «побувати на виставці», зануритися в атмосферу артівенту чи долучитися до продажу своїх творів можна й віртуально при умові функціонування актуальних посилань. Парадокс пандемії Covid-19 полягає у тому, що, ізоляція суспільства від реальних контактів спричинила масову активізацію й колегіальну участь у подіях онлайн. Відтак острах неефективної взаємодії на відстані не справдився [5].

Важливо зазначити двояку природу міжнародних художніх виставок, у яких беруть участь митці України: одні з таким географічним статусом відбуваються в державі, залучаючи художників із закордону, та, власне, закордонні артівенти, де представлені роботи вітчизняних творців. Є ще третій малопоширений вид відносно локації міжнародних виставок – пересувний: експозиція репрезентується почергово у галереях країн-учасниць. Окрім ознак масштабності та статичності, художні виставки розрізняють за іншими ключовими критеріями: формою репрезентації (реальні, віртуальні); кількістю експонентів (колективні, групові, персональні); тривалістю і періодичністю (тимчасові/постійні, okazійні/регулярні); статусом (самостійні або супровідні); змістом (індивідуальні/колегіальні, спеціалізовані за видом / галузеві за жанром, профільні/універсальні); метою (просвітницькі або торговельні). Важливий також ступінь доступності до огляду виставок – платні чи безплатні. Принагідно зауважимо, що остання категорія доволі поширена, оскільки зазвичай у рамках виставок оголошується можливість придбати твір, а вторговані за нього кошти, згідно з твердженнями організаторів, поступають як пожертва на ЗСУ, або волонтери купують необхідну амуніцію, техніку чи інші потреби на фронт російсько-української війни.

Ще однією ключовою класифікаційною категорією виставкових практик є інституційна: яка саме організація репрезентує твори та де конкретно вони експонуються. Зазвичай до таких інституцій належні музей, галерея, артцентр, амбасада, інший державний чи незалежний громадсько-культурний осередок або, навіть, віртуальна платформа. Митці України беруть участь в усіх розглянутих різновидах художніх експозицій.

Означена класифікація виставкових практик є розгалуженою системою, на яку уявно можемо нашарувати іншу систематизовану закономірність – тематично-образний репертуар виставок. Доволі часто у тематиці виставки явно або алегорично вказано суть артівенту. Саме у назвах експозицій помітні чутливий рефлексор актуальних подій, ретроспективних оглядів, інспірацій внутрішніх переживань, світогляд-

них уявленнь індивідуума чи колективу. Вочевидь цей феномен формус ціннісне поле (аксіосферу) моделей буття кожного індивідуума [4, с. 157]. Їх можемо систематизувати за допомогою світоглядних архетипів (за К. Юнгом) і усталених смислових концептів-образів: дім, поле, мати, воїн, ворог, смерть, життя тощо, які відображені у задумі та конкретній назві виставки [6].

Через повномасштабне вторгнення московитів в Україну 22 лютого 2022 р., що спричинило швидкий відгук громадян і мотивувало величезний патріотичний імпульс, спрямований на захист держави від ворога, відбулася реакція митців насамперед у жанрі плаката [2]. Наприклад, у Школі мистецтв «СПИРОГРАФ» та «Клюбі пань «Філіжанка»», якими опікується Центр Культурно-Мистецьких Ініціатив у Львові відразу було оголошено тему політичного плаката «Плакат – зброя!» [3]. Учасникам вдалося охопити ключові лютневі й березневі події війни 2022 р. У плакатах щонайбільше ілюструвалася кровожерливість росії з її божевільним вождем (концепт ворог/Зло) та, як протилежність цьому – патріотичний дух свободи завжди квітучої та переможної України (концепт воїн/герой/Добро). Тут бачимо й інші, зазначені вище концепти та архетипи, які уніфікують поняття Свобода – Незалежність – Порядок – Індивідуалізм.

Висновки. Основна функція міжнародних виставкових практик полягає у виконанні комунікативної місії – зміцнення культурного діалогу із застосуванням м'якої сили дипломатії. Простір художніх експозицій щораз активніше стає поліфункціональним: твори захочують не тільки їх споглядати, а й спонукають говорити про подію. Роль куратора, критика, медійника приміряє на себе як автор твору, так і кожен відвідувач. Партисипативна культура виставкових практик нівелює межі свого функціонування, розширюючи їх у мережі, сягає реального фронту війни у вигляді озброєння, амуніції, інших потреб, які придбані завдяки проданим творам на аукціонах.

Необхідно пам'ятати, що посттравматичний стресовий розлад, яким страждатиме суспільство після війни, кардинально не змінить репертуар зображальної творчості. Він відобразатиме усталені художні ідеї, які опираються на архетипи буття: від тематики Звитяги до пошуку гармонії у родині, сім'ї, у собі.

Отже, повоєнний діалог культур у полікультурному світі на прикладі виставкових практик образотворчого мистецтва відобразатиме вже відомі сенси існування цивілізованого суспільства. Зміняться форми, та не зміниться зміст.

Список використаних джерел

1. Гаврилович С. Актуальність репрезентації української художньої культури на міжнародних арт-івентах першої чверті ХХІ століття. XIV Всеукраїнська науково-творча дистанційна конференція «Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології», м. Київ, 19 жовт. 2023 р. Київ, 2023. С. 101–103.
2. Луковська О. Виставкова діяльність українських митців у час війни. Українська культура:

- минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2022. № 42. С. 22–27. URL: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi42.553>.
3. Плакат – Зброя!. Центр Культурно-Мистецьких Ініціатив. URL: <https://artcenter.org.ua/2022/03/23/poster-is-a-weapon/> (дата звернення: 01.05.2024).
  4. Садовенко С. Хронотопи аксіосфери української народної художньої культури. Київ : НАКК., 2019. 356 с.
  5. Чичасова Н. Партиципация: три приклади взаємодії. Мистецький арсенал. URL: <https://artarsenal.in.ua/things/partysypatsiya-try-pryklady-vzayemodiyi/> (дата звернення: 01.05.2024).
  6. Юнг К. Архетипи і колективне несвідоме / пер. з нім. К. Котюк. 2-ге вид. Львів : Астролябія, 2018. 608 с.
  7. Bourriaud N. Relational Aesthetics / пер. з фр. S. Pleasance, W. Fronza. Paris : Les Presses du réel, 2002. 128 с.

Жворонков Марк Михайлович

аспірант НАКККіМ

ORCID: 0000-0003-3470-3153

*Науковий керівник: Денисюк Жанна Захарівна,
доцент, доктор культурології, НАКККіМ*

Мистецтво ілюзійнізму в рамках культурного простору сучасності

Динаміка культурного розвитку цивілізації сучасності, є досить складним й багатоаспектним соціокультурним механізмом, в процесі якого мистецтво це не тільки двигун до особистісного духовного розвитку людини, але й чіткий, та сформований продукт масового споживання, що в умовах нашого часу є невід’ємною одиницею життєво важливих потреб суспільства, підґрунтям до яких є соціально-економічне благополуччя, а також ментальне здоров’я нації [4].

У даному ключі варто зауважити на утворенні товарів й послуг культурно-інформаційного характеру де сценічно-видовищне мистецтво, розкривається як актуальна форма провідного взаємозв’язку між потребами у дозвіллі, та руху міжкультурних відносин, які в свою чергу також, слугують і засобом до соціокультурної, економічної співпраці. Таким чином видовищна діяльність є доволі унікальною конструкцією розвитку прогресивної держави, у якій культура складає її найвищу цінність, є головним елементом існування й ідентифікації суспільства у просторі глобальних трансформаційних викликів сьогодення [1].

Торкаючись питань щодо креативного вираження культури у аспекті соціального простору нинішнього модернізованого суспільства, зазначимо на прояві мистецтва ілюзійнізму як на передовому феномені візуально-видовищної діяльності, що спроможна слугувати у вигляді дієвого пристрою комунікації й обміну інформації шляхом утворення ігрових, візуальних творів художнього наповнення, виключно через конкретні образи, диктуючи ідеї й сенси світогляду цивілізації [2].

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ФРАНКО-УКРАЇНСЬКА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА
ПЛАТФОРМА «ЗА УКРАЇНУ»
УНІВЕРСИТЕТ ПАРИЖ ПАНТЕОН-СОРБОННА
ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
ПАН'ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У БРАТИСЛАВІ

У ПОШУКУ НОВИХ СЕНСІВ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СВІТУ. ПОВОЄННИЙ ДІАЛОГ КУЛЬТУР

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(м. Київ, 16 – 17 ТРАВНЯ 2024 РОКУ)

SEARCHING FOR THE NEW MEANINGS OF THE POLY CULTURAL WORLD. POST-WAR DIALOGUE OF CULTURES

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
(Ukraine, Kyiv, 2024 February 2–3)

УДК 304.42

У11

Редакційна колегія:

Копієвська О. Р., доктор культурології, професор, заслужений працівник освіти України;

Добровольська В. В., в.о. завідувачка кафедри артменеджменту та івент-технологій НАКККіМ, професор;

Хімич Я. О., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри артменеджменту та івент-технологій НАКККіМ;

Шевченко Н. О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри артменеджменту та івент-технологій НАКККіМ;

Дячук В. П., доктор філософії, доцент кафедри артменеджменту та івент-технологій НАКККіМ, заслужений працівник культури України;

Бугайова О. І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри креативних культурних індустрій НАКККіМ.

Синхронний переклад:

Земляна Олександра Володимирівна.

У11

У пошуку нових сенсів полікультурного світу. Повоєнний діалог культур : матеріали Міжнародної наукової конференції (Київ, 16–17 травня 2024 р.) / упоряд. В. П. Дячук. Київ : НАКККіМ, 2024. 600 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної наукової конференції «У пошуку нових сенсів полікультурного світу. Повоєнний діалог культур», проведеної Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв (Україна) у співпраці з українськими державними установами й зарубіжними культурно-освітніми й науковими закладами.

УДК 304.42

Автори статей відповідають за правдивість викладеного матеріалу, достовірність цитування джерел і посилань на них. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Тези подаються в авторській редакції.

© НАКККіМ, 2024

© Дячук В. П., автор ідеї та організатор, 2024